

es.O.es

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Kwartalnik **es.O.es**
Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie
Redakcja numeru: Beata Trybocka-Żabik

ISSN
1231-2770

Nakład:
1500 egz.

31-026 Kraków, ul. Radziwiłłowska 1
tel./fax: (012) 430-29-73, 422-06-36
(012) 426-91-00, 426-90-00
www.rops.krakow.pl
e-mail: biuro@rops.krakow.pl

Okładka:
Dzieci z Polskiego Stowarzyszenia Na Rzecz Osób z Upośledzeniem
Umysłowym Koło w Nowym Targu

Wydawnictwo finansowane ze środków
Samorządu Województwa Małopolskiego

Druk:
P.Z.U. „DRUKMAR”
32-080 Zabierzów, ul. Rzemieślnicza 10
tel./fax: (012) 285-23-14, 285-25-02

Model opieki nad dzieckiem z zaburzeniami rozwoju i jego rodziną w ośrodku wczesnej interwencji¹

Wczesna interwencja a wczesne wspomaganie rozwoju

Jak wykazują statystyki, mimo postępu w medycynie, wciąż wysoce pozostaje wskaźnik urodzeń dzieci z różnego rodzaju dysfunkcjami rozwojowymi. Wiele nieprawidłowości w rozwoju ujawnia się w pierwszych miesiącach lub latach życia dziecka. Rodzice często czują się bezradni, zagubieni, załamani. Kiedy nakłada się to jeszcze z takim problemami jak: duża odległość od specjalistycznych placówek, niski poziom świadomości i kompetencji rodziców, trudna sytuacja materialna rodziny itp., dziecko traci szansę na możliwie wszechstronny rozwój, a niejednokrotnie dochodzi również w rodzinach do sytuacji kryzysowych. Stąd niezwykle ważna jest rola tych instytucji, placówek, czy organizacji, które w założeniach swojej pracy mają niesienie szeroko rozumianej pomocy matemu niepełnosprawnemu lub zagrożonemu niepełnosprawnością dziecku i jego rodzinie.

System wieloaspektowej pomocy dziecku, podjętej jak najwcześniej od wykrycia niepełnosprawności, czy zaobserwowania nieprawi-

dłości w rozwoju dziecka, określa się jako „wczesna interwencja”, a często zamiennie również jako „wczesne wspomaganie rozwoju dziecka”. Przy czym przez wczesną interwencję rozumie się przede wszystkim zintegrowany system oddziaływań profilaktycznych, diagnostycznych, leczniczo-rehabilitacyjnych i terapeutycznych, zaś wczesne wspomaganie rozwoju to głównie wczesne oddziaływanie o charakterze rewalidacyjno-wychowawczym. Prezentowany model wczesnej, wielospecjalistycznej, kompleksowej pomocy, uwzględnia obydwa aspekty oddziaływań, jak również pracę z rodzicami. Wszystkie działania objęte są jednym programem, wspólnie opracowanym i realizowanym przez odpowiednio przygotowanych specjalistów.

Cele i zadania wczesnej interwencji

Głównym celem szeroko rozumianej wczesnej interwencji jest wspieranie wszechstronnego rozwoju dziecka zagrożonego niepełnosprawnością lub niepełnosprawnego, na miarę jego możliwości, a także prawidłowe funkcjonowanie całej rodziny.

¹ Materiał prezentowany na seminarium „Wczesna interwencja - szansą pomocy dziecku o zaburzonym rozwoju i jego rodzinie”, Nowy Targ 30.03.2005 r.

Z celu ogólnego wyłonić można bardziej szczegółowe, wśród których znajdują się przede wszystkim:

- wczesna, kompleksowa profilaktyka niepełnosprawności,
- jak najwcześniejsza poprawa stanu zdrowia, rozwoju i sprawności psychofizycznej dziecka,
- jak najlepsza jakość życia dziecka,
- zwiększenie kompetencji rodzicielskich w zakresie pielęgnacji, rehabilitacji, wspomagania rozwoju i wychowania dziecka,
- umiejętność rodziny radzenia sobie w trudnych sytuacjach wynikających z faktu posiadania niepełnosprawnego dziecka i jej gotowość do działań samopomocowych,
- dobre relacje między członkami rodziny i właściwa pozycja niepełnosprawnego dziecka w jej strukturze,
- dostarczanie rodzicom wiedzy na temat potrzeb rozwojowych dziecka oraz wskazówek dotyczących sposobów ich zaspokajania,
- prowadzenie instruktażu dla rodziców, dotyczącego pielęgnacji, rehabilitacji, postępowania stymulującego z dzieckiem,
- zorganizowanie optymalnego środowiska rozwojowego dla dziecka – pomoc rodzicom w wyborze odpowiednich zabawek, sprzętu i pomocy rehabilitacyjnych oraz we właściwym aranżowaniu otoczenia dziecka,

- wytyczenie kierunku dalszej terapii – pomoc w docieraniu do różnych specjalistów oraz w uzyskaniu świadczeń socjalnych,
- wspieranie rodziców w sytuacjach trudnych i kryzysowych.²

Jak widać zakres zadań stojących przed specjalistami pracującymi w ramach wczesnej interwencji jest szeroki, a od jakości ich realizowania w dużej mierze zależy jakość życia niepełnosprawnego lub zagrożonego niepełnosprawnością dziecka i jego rodziny.

Praca zespołu specjalistów

Pomocą małemu niepełnosprawnemu dziecku i jego rodzinie zajmują się zazwyczaj specjaliści pracujący w ośrodkach (punktach, zespołach) wczesnej interwencji, które działają zwykle przy poradniach psychologiczno-pedagogicznych, placówkach służby zdrowia lub prowadzone są przez organizacje pozarządowe.

W skład zespołu specjalistów wchodzi:

- lekarz (pediatra, neurolog, psychiatra)
- psycholog
- pedagog
- logopeda
- fizjoterapeuta
- pracownik socjalny

Jeśli jest taka potrzeba, zespół ten uzupełniony powinien być przez

² *Diagnoza i wspomaganie rozwoju dzieci w wieku 0 – 5 lat oraz wspieranie ich rodzin. Materiały z konferencji szkoleniowej, Konstancin 5-10 grudnia 1998.*, red. M. Piszczek, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-pedagogicznej MEN, Warszawa 1998.

innych profesjonalistów np. okulistę, audiologa, surdopedagoga. Mogą oni wchodzić na stałe w skład zespołu lub pełnić w nim funkcję konsultantów. Cennym uzupełnieniem grona specjalistów może być doświadczony rodzic dziecka niepełnosprawnego. Bardzo przydatni okazują się też wolontariusze.

Osobą pierwszego kontaktu z rodziną jest wyznaczony w danym zespole specjalista, najczęściej psycholog. Na podstawie wywiadu i wstępnych obserwacji wyznacza on dalszy kierunek działań – określa jakie formy pomocy dla rodziny byłyby najbardziej wskazane, ustala harmonogram spotkań u kolejnych specjalistów.

Specjaliści nawiązują kontakt z rodzinami, dokonują wnikliwych obserwacji zachowań i reakcji dziecka oraz

jego relacji z rodzicami. Przeprowadzają szczegółowe badania i na tej podstawie określają wstępną diagnozę w zakresie swojej specjalności. Stanowi ona punkt wyjścia do opracowania indywidualnego programu terapii dziecka.

Każdy przypadek omawiany jest następnie na wspólnym posiedzeniu zespołu. Poszczególni specjaliści mają wtedy okazję przekazać sobie istotne informacje związane ze stanem dziecka.

Lekarz neurolog przedstawia ocenę neurorozwojową, mówiąc o napięciu mięśniowym dziecka, odruchach, mechanizmach i przyczynach opóźnień rozwoju lub dysfunkcji. Zapoznaje zespół z wynikami badań specjalistycznych, interpretując ich wyniki oraz określa skutki działania przyjmowanych przez pacjenta leków.

Psycholog wskazuje na prawidłowo funkcjonujące sfery rozwoju dziecka oraz te zakresy funkcjonowania, które wymagają terapii. Pokazuje możliwości nawiązania kontaktu z dzieckiem, interpretuje różne jego zachowania. Podpowiada jak motywować dziecko do wysiłku i współpracy. Uczy też jak przekazywać rodzicom informacje o dziecku i jak wspierać ich w nowej, trudnej dla nich sytuacji.

Logopeda informuje pozostałych członków zespołu o poziomie rozwoju mowy biernej i czynnej dziecka, wskazuje jak nawiązać z nim kontakt i rozumieć jego niewerbalne komunikaty.

Fizjoterapeuta dokonuje oceny rozwoju ruchowego dziecka. Dla wszystkich profesjonalistów zajmujących się dzieckiem ważne są informacje dotyczące sposobów podnoszenia, noszenia i sadzania dziecka, optymalnych pozycji do zabawy i terapii, czy konieczności i sposobów używania przez nie pomocy ortopedycznych.

Każdy z pozostałych członków zespołu ma również do przekazania własne uwagi, spostrzeżenia i sugestie, które mogą być istotne w pracy z dzieckiem.

Takie interdyscyplinarne podejście daje możliwość postawienia prawidłowej diagnozy funkcjonalnej dziecka, a na jej podstawie wybrania najbardziej odpowiednich metod pracy oraz opracowania całościowego programu terapeutyczno-wychowawczego. Ustalony zostaje harmonogram dalszych spotkań z dzieckiem i jego rodzicami.

Indywidualny Plan Pomocy Dziecku i Rodzinie

Praca z dzieckiem i jego rodziną prowadzona jest w oparciu o Indywidualny Plan Pomocy, zwany również indywidualnym planem terapeutycznym. Jego opracowanie jest możliwe po dokładnym poznaniu dziecka i jego środowiska rodzinnego. W pierwszej części planu znaleźć można:

- podstawowe informacje dotyczące dziecka,
- ocenę poziomu rozwoju, obejmującą stan przed podjęciem zadań terapeutycznych,
- cele (długoterwałe i bieżące) oraz zadania terapeutyczne,
- rodzaj, miejsce, częstotliwość zajęć,
- metody i techniki zastosowane przez osoby pracujące z dziećmi,
- zarys programu współpracy z rodziną (np. włączenie rodziców do realizacji programu, ich udział w grupie wsparcia, pomoc psychologiczna rodzinie, czy pomoc wolontariuszy).

Drugą część planu stanowi program terapii i stymulacji rozwoju dziecka. Obejmuje on wszelkie planowane oddziaływania terapeutyczne, rewalidacyjne, edukacyjne, wychowawcze. Tworzony jest na podstawie wieloaspektowej diagnozy wspólnie przez zespół specjalistów. Program uwzględnia indywidualny tok rozwoju dziecka i dostosowany jest do jego potencjalnych możliwości. Obejmuje takie sfery rozwoju jak: rozwój poznawczy, porozumiewanie się, samodzielność i samoobsługa, rozwój percepcji, uspołecznienie, rozwój motoryczny. Nakre-

śla cele – ogólne i szczegółowe oraz wskazuje konkretne sposoby dochodzenia do nich.

Cały program musi być szczegółowo omówiony z rodzicami, a wszystkie założone formy, cele, metody działania, stosowane techniki, muszą być przez nich zaakceptowane.

Podczas kolejnych wizyt program jest, w miarę potrzeb, weryfikowany i modyfikowany.

Formy pomocy

Placówki wczesnej interwencji i wczesnego wspomagania rozwoju oferują rodzinom z dzieckiem o zaburzonej rozwoju różne formy pomocy.

- **Indywidualne spotkania rodziców ze specjalistą** polegają głównie na poradnictwie, wymianie informacji, wspólnym rozwiązywaniu problemów, czasem również psychoterapii. Najczęściej mają charakter okazjonalny i prowadzone są zazwyczaj przez psychologa lub pracownika socjalnego.
- **Wspólne spotkania rodziców z dzieckiem i specjalisty w placówce** mają na celu przede wszystkim usprawnianie dziecka z wykorzystaniem niezbędnego sprzętu i pomocy. Podczas spotkań przeprowadzane są badania diagnostyczne, zajęcia terapeutyczne z uwzględnieniem udziału w nich rodziców, prowadzony jest instruktaż dotyczący pielęgnacji, terapii, wychowania i wspomagania rozwoju dziecka. Rodzice w wyznaczonych terminach odwiedzają jednego lub kilku specjalistów różnych dyscy-

plin. Spotkania mogą mieć charakter systematycznych zajęć.

- **Wizyty specjalisty w domu** są najbardziej zalecaną formą kontaktów z rodziną malutkiego dziecka. Pozwalają poznać dziecko i jego możliwości rozwojowe, prowadzić terapię i stymulacje w naturalnym, bezpiecznym dla niego środowisku oraz włączać do realizacji programu wszystkich członków rodziny. Wizyty w domu są też dla terapeuty okazją do poznania różnorodnych, nie zgłaszanych wcześniej problemów, jak np.: trudności w podziale ról i obowiązków domowych, zaburzona komunikacja zarówno w relacji małżeńskiej, jak i pomiędzy poszczególnymi domownikami, kłopoty materialne i bytowe. W wielu problemach członkowie zespołu wczesnej interwencji mogą pomóc. W konkretnych warunkach mogą też szukać sposobów dostosowania otoczenia dziecka tak, by sprzyjało aktywności malucha.
- **Udział dziecka w grupowych zajęciach terapeutycznych** wpływa na ich rozwój społeczny. Spotkania przeznaczone są dla kilkuosobowej grupy dzieci w wieku 3-6 lat, a prowadzi je zwykle pedagog lub psycholog. W niektórych zajęciach uczestniczą również rodzice (np. Ruch Rozwijający wg W. Sherborne).
- **Grupy wsparcia dla rodziców** to cykliczne spotkania o charakterze towarzyskim lub terapeutycznym. Są okazją do odreagowania napięć, wymiany doświadczeń, nawiązania kontaktów, podejmowania działań

samopomocowych. Początkowo prowadzone są przez psychologa, potem wyłania się lidera wśród rodziców.

- **Szkolenia dla rodziców** prowadzone są w formie kursów, pogadanek, prelekcji, projekcji filmowych, prezentacji, warsztatów i treningów umiejętności. Podnoszą one kompetencje opiekuńczo-wychowawcze i terapeutyczne rodziców. Temu celowi służy również udostępnianie rodzicom literatury fachowej, czasopism, witryn internetowych.
- **Spotkania terenowe** obejmują wspólne wyjazdy weekendowe, turnusy rehabilitacyjne, imprezy okolicznościowe, wycieczki. Ze względu na swój integracyjny charakter (kierowane są nie tylko do rodziców z dzieckiem, ale też rodzeństwa, dziadków, przyjaciół) pełnią m.in. ważną rolę w przeciwdziałaniu izolacji społecznej rodziny.
- **Doraźna zastępcza opieka nad dzieckiem** pozwala na odciążenie rodziców przez zastąpienie ich w czuwaniu nad dzieckiem, zabiegach pielęgnacyjnych, spacerach, czy zajęciu się zdrowym rodzeństwem. Zadania te powierzyć można odpowiednio przygotowanym wolontariuszom.

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka w świetle Rozporządzenia MENiS

Wobec słabo rozwiniętej sieci ośrodków wczesnej interwencji i braku systemowych rozwiązań w zakresie wieloaspektowej pomocy rodzinie z małym dzieckiem specjalnej troski,

bardzo cenna jest inicjatywa Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu, dotycząca organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dziecka przez placówki oświatowe.

Projekt Rozporządzenia MENiS w sprawie warunków organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci wskazuje na możliwość objęcia dziecka różnymi formami pracy rewalidacyjnej, rehabilitacyjnej i terapeutycznej, od chwili wykrycia nieprawidłowości w jego rozwoju, do czasu rozpoczęcia nauki w szkole.

Wczesne wspomaganie ma być organizowane w domu rodzinnym dziecka, w przedszkolu, szkole, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, ośrodku umożliwiającym dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim i ze sprzężonymi niepełnosprawnościami realizację obowiązku szkolnego, publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym w poradni specjalistycznej.

Warunkiem niezbędnym do zorganizowania wczesnego wspomagania jest posiadanie sprzętów i środków dydaktycznych umożliwiających podjęcie działań wspierających psychoruchowy i społeczny rozwój dziecka oraz zatrudnienie osób posiadających kwalifikacje odpowiednie do niepełnosprawności dziecka.

W myśl Rozporządzenia działania specjalistów skierowane będą zarówno na dziecko, jak i jego rodzinę. Będą to przede wszystkim zajęcia indywidualne lub w grupach liczących nie więcej niż 3 dzieci. Organizowane będą w wymiarze od 4 do 8 godzin miesięcznie.

Zaproponowane w Rozporządzeniu rozwiązania dają nadzieję na to, że rodzice potrzebujący wsparcia w związku z zagrożeniem niepełnosprawnością ich małego dziecka, będą mogli tę pomoc (choć częściowo) uzyskać na miejscu, w swoim środowisku.

Zakończenie

Od różnorodnych wielospecjalistycznych usług wspierających rozwój dziecka niepełnosprawnego lub zagrożonego niepełnosprawnością oczekuje się powszechnej dostępności, kompleksowości, dostosowania do potrzeb, spełniania standardów jakości.

Na efektywność oddziaływań wczesnej interwencji niewątpliwie wpływ mają takie czynniki jak: właściwa diagnoza funkcjonowania dziecka i opracowany na jej podstawie optymalny program terapii i rozwoju, wysokie kwalifikacje i cechy osobowości specjalistów, aktywne włączenie się rodziców w proces rewalidacji dziecka, dostarczanie mu wielu bodźców stymulujących rozwój, w tym umożliwienie kontaktów społecznych.

Prowadzone przez zespół wczesnej interwencji działania – zajęcia terapeutyczne, poradnictwo, pomoc w rozwiązywaniu problemów, towarzyszenie rodzinie w różnych sytuacjach

życiowych – przy uwzględnieniu powyższych warunków, przynoszą efekty w postaci postępów w rozwoju psychoruchowym dziecka oraz lepszego funkcjonowania jego rodziny.

Praca zespołu wczesnej interwencji ukierunkowana jest nie tyle na niwelowanie braków i deficytów, co na poszukiwanie sposobów optymalizacji rozwoju, służącej poprawie jakości życia niepełnosprawnego dziecka.

Również rodzice akceptujący i „mądrze” kochający swoje dziecko, nie będą całej uwagi skupiać na usuwaniu jego niepełnosprawności, postrzeganej jako przeszkoda do przezwyciężenia, ale uznają jego prawo do bycia sobą.

Bliski kontakt z dzieckiem i dyskretne, ale skuteczne wsparcie ze strony przygotowanych do tego ludzi, daje rodzicom szansę na odkrywanie w życiu nowych wartości, na danie mu głębokiego sensu, na ubogacenie całej rodziny.

*Grażyna Kukulska
oligofrenopedagog,
dyrektor Ośrodka Rehabilitacyjno-
-Edukacyjno-Wychowawczego
Polskiego Stowarzyszenia na
Rzecz Osób z Upośledzeniem
Umysłowym Koło w Nowym Targu*

Rola psychologa w zespole wczesnej interwencji – diagnoza i formy pracy z dzieckiem i rodziną¹

Psycholog stając przed dzieckiem i jego rodzicami musi przede wszystkim skoncentrować się nad tym, co mówią rodzice i jakie mają oczekiwania wobec niego. Trzeba odłożyć na bok gotowe schematy myślowe na temat danego schorzenia, zespołu, opóźnień, dysfunkcji i deficytów. To pozwoli mu w pełni otworzyć się na treści przekazywane przez rodziców, bo każde dziecko i jego rodzina są niepowtarzalni. Psycholog musi uważnie słuchać i obserwować.

Najlepiej, o ile to jest możliwe, umówić się na pierwsze spotkanie tylko z rodzicami.

Pierwsza rozmowa powinna dotyczyć:

- Sytuacji rodzinnej dziecka.
- Danych dotyczących okresu ciąży, porodu, wczesnego niemowlęctwa i aktualnego rozwoju psychoruchowego.

Zebrane informacje dają obraz dziecka, jego sytuacji rodzinnej.

Posługując się odpowiednimi skalami i testami psychologicznymi do obserwacji i badania poziomu rozwoju psychoruchowego można okre-

ślić u dziecka:

- poziom funkcji poznawczych i percepcji zmysłowej,
- możliwości nawiązywania kontaktu,
- poziom rozumienia i porozumiewania się bezśłownego i werbalnego,
- aktywność własną i napęd,
- dominujące emocje,
- możliwości koncentracji uwagi na czynnościach dowolnych i zadaniowych,
- dojrzałość społeczną w zakresie samoobsługi i socjalizacji (kontakt z innymi),
- występowanie zaburzeń zachowania utrudniających proces terapii lub ich brak,
- poziom rozwoju funkcji ruchowych w zakresie małej i dużej motoryki oraz istniejących deficytów.

We wczesnym wspomaganium rozwoju dziecka jedną z ważniejszych kwestii jest obserwacja relacji i komunikacji rodziców z dzieckiem, a także ocena umiejętności w zakresie przyjmowania pokarmów i prawidłowego oddychania. Te umiejętności są bardzo

¹ Materiał prezentowany na seminarium „Wczesna interwencja - szansą pomocy dziecku o zaburzonem rozwoju i jego rodzinie”, Nowy Targ 30.03.2005 r.

istotne i poprzez odpowiedni instruktaż można szybko wzmocnić kompetencje rodziców. Możemy także rodzicom pokazać, jak dużo ich dziecko potrafi (bo oni do tej pory koncentrowali się głównie na brakach) oraz co w zachowaniu dziecka jest pozytywne. Każde spotkanie z rodzicami zawiera elementy edukacyjne, gdyż psycholog bawiąc się z dzieckiem pokazuje różnorodne zabawy, wzbogaca wiedzę rodziców. Dobrze, kiedy pracujemy z dzieckiem w obecności obojga rodziców.

W rodzicach niejednokrotnie jest bardzo silny lęk, napięcie i nadmiar obaw wynikający z różnych trudnych doświadczeń z kontaktów ze specjalistami oraz z pobytów w szpitalach i specjalistycznych placówkach. Formą pomocy dla rodziców mogą być **grupy wsparcia**.

We wczesnym okresie życia dziecka ważnymi metodami pracy są metody oparte na kontakcie z ciałem. Doznania związane z odczuwaniem dotyku, ruchu, z tzw. bliskimi zmysłami, pojawiają się najwcześniej w życiu człowieka. Do takich metod należą:

- zabawy paluszkowe i zabawy w baraszkowanie,
- „Programy Aktywności” oraz „Dotyk i komunikacja” M.i Ch. Knillów,
- Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne,
- różne masaże stosowane w pielęgnacji niemowląt (np. masaż Shantali),
- zabawy w wodzie i w tworzywach przekształcalnych.

Wraz z wiekiem dziecka zmieniają się jego potrzeby i rozwijają nowe umiejętności. Wskazane jest, aby psycholog towarzyszył dziecku i jego rodzicom na kolejnych etapach rozwojowych, współtworząc z innymi specjalistami zespołu diagnozę funkcjonalną i indywidualne programy terapeutyczno-edukacyjne.

Alina Kuza
psycholog

Poradnia Psychologiczna - Pedagogiczna w Nowym Targu

Grupy wsparcia dla rodziców małych dzieci¹

Grupa wsparcia jest potrzebna, aby poczuć, że się nie jest osamotnionym ze swoim problemem. Relacja terapeuta – uczestnicy jest równorzędna. Prowadzący jest uczestnikiem tej grupy na takich samych zasadach jak inni.

Idealem jest, aby osoba prowadząca grupę miała podobne doświadczenia, jak te które mają członkowie grupy. Zapraszając ludzi do współpracy, trzeba im na początku wyjaśnić, że celem istnienia grupy wsparcia nie jest rozwiązywanie konkretnych problemów ani doradzanie jak je przezwyciężyć. **Głównym celem jest uzyskanie wsparcia emocjonalnego, możliwość odreagowania swoich uczuć i emocji** (mogą być i inne cele np. edukacyjne, ale ten pierwszy jest najważniejszy).

Dlaczego to jest potrzebne?

Z rodzicielstwem wiąże się wyzwalanie tak ogromnych emocji, że czasem przesłaniają świat człowiekowi. W tym także bardzo dużo negatywnych doświadczeń, przeżyć, lęków i obaw. Niekiedy występują one już od momentu poczęcia dziecka, np. uczucia lęku, bezradności. I to jest normalne. W przypadku rodziców dziecka niepełnosprawnego te uczucia są znacznie trudniejsze. Zwłaszcza pojawiające się często poczucie winy.

Dlaczego warto zajmować się uczuciami?

Człowiek musi odreagować te emocje, aby odzyskać zdolność jasnego, logicznego myślenia. **W przeciwnym razie emocje zablokują racjonalne działanie.** Każde z nas w różny sposób próbuje rozładować negatywne uczucia. Nie zawsze jednak czas i otoczenie sprzyjają tej potrzebie, co może jeszcze pogłębić nasze trudności.

W **grupie wsparcia** zajęcie się emocjami jest naturalne. Tu spotykamy się z ludźmi, którzy rozumieją nasze problemy. Tu możemy bez obaw i ryzyka podzielić się bardzo osobistymi przeżyciami. Tu znajdujemy określony czas wyłącznie dla nas. Wchodzimy w krąg osób, którym bliskie są nasze lęki i których nie dziwią nasze zmagania. Tu są ludzie, którzy przeszli drogę podobną do naszej i możemy czerpać z bogactwa ich doświadczeń.

Grupa wyraża akceptację, bez rad, pouczeń, a to z kolei daje poczucia bezpieczeństwa. Nawet najtrudniejsza decyzja czy zamiary, np. o oddaniu dziecka do ośrodka, nie są oceniane.

Grupa wsparcia, o której mówimy, nie wymaga wielu przygotowań ani nakładów finansowych czy też jakiegoś przygotowania teoretycznego uczestników.

¹ Materiał prezentowany na seminarium „Wczesna interwencja - szansą pomocy dziecku o zaburzonem rozwoju i jego rodzinie”, Nowy Targ 30.03.2005 r.

Rozpoczynając nasze spotkania opieramy się na dwóch założeniach:

I PRAWDA – Rodzice kochają swoje dzieci

II PRAWDA – Dzieci zawsze kochają swoich rodziców

Zasady tworzenia i prowadzenia grupy wsparcia:

- Udział w grupie wsparcia jest dobrowolny.
- Najlepiej jeśli miejsce spotkań jest neutralne – poradnia, klub czy też świetlica.
- Nie powinno być więcej niż 10 osób, ale można zaczynać nawet od jednej osoby.
- Częstość spotkań – jeden lub dwa razy w tygodniu.
- Czas od 1,5 do 2 godzin (lepiej krócej).
- Zawieramy kontrakt dotyczący ilości spotkań i obowiązujących reguł zachowania.
- Nie przedłużamy czasu spotkania, nawet jeśli jest wyjątkowa atmosfera, to nie służy grupie. Niektóre osoby mogą się poczuć przymuszone, aby pozostać, a nie są na to przygotowane.
- Rozpoczynamy zawsze o ustalonej godzinie, bez względu na to ilu jest obecnych. To wymusza przestrzegania punktualności.
- Nieobecności zawsze usprawiedliwiamy.
- Dobrze by było, gdyby grupa była dobrana wg określonego kryterium, np. rodzice małych dzieci czy inne.
- Należy kłaść szczególny nacisk na przestrzeganie dyskrecji.
- Na pierwszym spotkaniu dzielimy się informacjami na temat własnej

rodziny i dzieci (nie wprowadzamy też wtedy ograniczenia czasu wypowiedzi).

- Na kolejnych spotkaniach czas wypowiedzania się dla każdej osoby powinien być taki sam (to uczy szacunku dla innych); prowadzący dba o dyscyplinę w tym względzie oraz o uważne słuchanie nawzajem wszystkich uczestników.
- Czas przeznaczony dla każdego uczestnika wynika z umowy i nie należy tłumaczyć się, kiedy jego wypowiedź zostanie przerwana.
- W grupie ważna jest bliskość w sensie fizycznym, najlepiej w kręgu, wtedy jest większa energia.

Grupy wsparcia działają wg różnych reguł:

I sposób:

- czas na emocje
- czas na użyteczne uwagi i wymianę doświadczeń

II sposób:

- czas na emocje
- czas na omówienie konkretnych problemów dzieci

W grupie wsparcia również istnieje zagrożenie, że komuś się coś stanie, że się „rozłoży” psychicznie.

W sytuacjach trudniejszych emocjonalnie, zbyt intensywnej ekspresji uczuć prowadzący przywołuje daną osobę do rzeczywistości poprzez np. przypomnienie, że skończył się jej czas, żeby np. wymieniła nasze imiona, powiedziała co jej się tu podoba itp. Ważne czy grupie wsparcia są osoby, które potrafią np. oderwać się od swoich problemów i słuchać uważnie innych.

GRUPY WSPARCIA SĄ DLA LUDZI ZDROWYCH.

Modelowanie postawy wobec siebie – postawy słuchacza.

Zasady:

- Nie pozwolić, aby problemy danej osoby stały się moimi. Ważne jest, aby rozumieć, że to, co dana osoba robi, mówi, a więc np. wścieka się czy też płacze, jest dobre. Ona coś robi dla siebie.
- Nie zastanawiać się nad tym, jak to rozwiązać, jak jej pomóc. To jest pozycja „Tu jestem”. W momencie odblokowania emocji człowiek sam znajduje sposób rozwiązania i to najlepszy dla siebie. Jeśli nie w tej chwili, to potem, po powrocie do domu.
- Stawiać grupie wysokie oczekiwania, nie patrzeć na grupę jak na „ciemną masę”.
- Postrzegać siebie jako silną i kompetentną osobę.
- Nie bać się „komunikatów zbliżania” – dotknąć krzesła, ręki, kiedy dana osoba mówi. Komunikat „jestem tutaj” wymaga czasem wzmocnienia poprzez bliskość.
- Nie przeszkadzać, kiedy pojawiają się sygnały odreagowania np. śmiech, płacz, ziewanie, ożywione mówienie, uczucie zimna czy też gorąca. W grupie trzeba dać wsparcie osobie płaczącej. Czasami trzeba to omówić, dać komunikat, że możesz sobie na to pozwolić, to jest w porządku. Inni, którzy mają silny blok emocjonalny, widzą, że nic się nie dzieje, kiedy człowiek pozwoli sobie na takie odreagowanie.

Propozycje tematów spotkań:

- Jak to jest być matką i rodzicem?
- Jak to jest być dobrą matką i dobrym ojcem?

- Przyszłość dziecka.
- Mój dobry czas z dzieckiem.
- Opowiedz swoją historię z dzieckiem od momentu poczęcia.
- Sam na sam z moim dzieckiem.

Tematy mogą też być tworzone w inny sposób. Możemy rodziców zaprosić, w czym najbardziej potrzebują wsparcia. Tematy nie są najważniejsze, to jest pewien kierunek do zajmowania się uczuciami.

Na zakończenie

Jest wiele grup, gdzie specjalnego zakończenia nie trzeba wprowadzać, ale warto być przygotowanym na bardziej konkretny powrót do rzeczywistości.

- Niech każdy powie, co dobrego czeka go w najbliższym czasie.
- Docenienie – powiedz, co ci się w partnerze obok najbardziej podoba, co w sobie cenisz najbardziej jako w człowieku, rodzicu, żonie, mężu itp.
- Inną formą może być uścisk dłoni czy też jakiś inny gest.
- Może w grupie jest ktoś, kto mógłby pomóc w konkretnej sprawie i wtedy można to zaproponować.

Ważne, żebyśmy wiedzieli, co chcemy osiągnąć w zakończeniu spotkania:

- zdystansowanie się do swoich trudnych uczuć
- uświadomienie sobie, że mogę te moje uczucia odłożyć na jakiś czas i jest to tylko kwestia decyzji.

*Alina Kuza
psycholog*

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nowym Targu

Akademia Przedsiębiorczości

Warto wiedzieć

Z przyjemnością informujemy, że Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie otrzymał dofinansowanie na realizację projektu „**Akademia Przedsiębiorczości. Rozwój alternatywnych form zatrudnienia**” w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL.

Projekt znalazł się w 107 wybranych (spośród 751 złożonych) do realizacji projektów.

Co to jest EQUAL?

Inicjatywa Wspólnotowa (IW) EQUAL jest częścią strategii Unii Europejskiej na rzecz stworzenia większej liczby miejsc pracy i zapewnienia szerokiego do nich dostępu. Jest ona finansowana przez Europejski Fundusz Społeczny. Ma na celu testowanie i popieranie – poprzez współpracę ponadnarodową – nowych sposobów zwalczania wszystkich form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy. Dotyczy to zarówno osób zatrudnionych, jak i poszukujących pracy. EQUAL obejmuje również działania na rzecz społecznej i zawodowej integracji osób ubiegających się o azyl.

W ramach IW EQUAL Państwa Członkowskie mogą poszukiwać nowatorskich metod osiągania celów polityki zatrudnienia i integracji społecznej, a następnie włączać je do głów-

negu nurtu polityki na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim.

Wdrażanie IW EQUAL zostało podzielone na trzy zasadnicze etapy, zwane dalej Działaniami. Przystąpienie do realizacji kolejnego Działania wiąże się z koniecznością wypełnienia wniosku i popisania umowy o finansowaniu Działania.

Partnerstwo zgłasza się do realizacji jednego wybranego przez siebie Działania a jego celem jest znalezienie rozwiązania konkretnego problemu poprzez wielostronne innowacyjne podejście. Wydatki na realizację zgłaszanych projektów pokrywane są w całości z dotacji przekazywanych wnioskodawcom.

Zakres tematyczny EQUAL wybrany przez Rząd Polski obejmuje pięć tematów:

Temat A: Ułatwianie wchodzenia i powrotu na rynek pracy osobom mającym trudności z integracją lub reintegracją celem promowania rynku pracy otwartego dla wszystkich. (to 38 Partnerstw)

Temat D: Wzmocnienie krajowej gospodarki społecznej (trzeciego sektora), a w szczególności usług na rzecz społeczności lokalnych, z akcentem na podnoszenie jakości miejsc pracy. (to 27 Partnerstw w tym Partnerstwo na Rzecz Rozwoju pn. „Akade-

nia Przedsiębiorczości. Rozwój alternatywnych form zatrudnienia”)

Temat F: Wspieranie zdolności dostosowania się firm i pracowników do strukturalnych zmian gospodarczych oraz wspieranie wykorzystania technologii informacyjnych i innych nowych technologii. (to 25 Partnerstw)

Temat G: Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja kobiet i mężczyzn, którzy opuścili rynek pracy, poprzez rozwój bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz działań towarzyszących. (to 13 Partnerstw)

Temat I: Wsparcie integracji społecznej i zawodowej osób ubiegających się o status uchodźcy (to 4 Partnerstwa).

W realizację projektów w ramach IW EQUAL zaangażowane jest ok. 600 podmiotów z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego.

3 lutego br. Zarząd Województwa Małopolskiego zatwierdził wybór podmiotów do współpracy w ramach otwartego naboru Partnerów do Partnerstwa i pełną parą ruszyliśmy z realizacją Działania 1 skierowanego na budowę Partnerstwa na Rzecz Rozwoju oraz partnerstwa ponadnarodowego. W artykule, który macie Państwo przed sobą pragniemy przybliżyć główne cele i działania naszego projektu.

Cel Partnerstwa na Rzecz Rozwoju

Partnerstwo na Rzecz Rozwoju (PRR) postawiło sobie za cel rozwój modelowych form zatrudnienia socjalnego i wspieranego dla osób długotrwale bezrobotnych i niepeł-

nosprawnych w oparciu o możliwości lokalnego rynku pracy.

Głównym działaniem zmierzającym do osiągnięcia zakładanego celu jest testowanie nowych instrumentów gospodarki społecznej, jakimi są: zatrudnienie wspierane i socjalne, przy wykorzystaniu nowych metod aktywizacji zawodowej długotrwale bezrobotnych, głównie “coachingu” i ożywienie lokalnych rynków pracy, poprzez rozwój usług socjalnych i komunalnych oraz samozatrudnienie.

Celem partnerstwa jest ponadto wypracowanie modelowej, trwałej współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami, które mają wpływ na rynek pracy. Stąd w partnerstwie uczestniczą: samorządy, odpowiedzialne za warunki życia mieszkańców wspólnoty lokalnej i rozwój gospodarczy na swoim terenie; Fundacja Hamlet reprezentująca grupę beneficjentów zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy; Małopolski Związek Pracodawców, który poprzez swoich członków stanowi ważny pomost do miejsc pracy i szerzenia idei alternatywnych form zatrudnienia; WUP, kreujący politykę rynku pracy w regionie; IMC Polska Sp. z o.o. jako instytucja zapewniająca fachowe szkolenia z zakresu zarządzania projektami i przygotowania zawodowego beneficjentów projektu; Instytut Socjologii UJ, zapewniający aspekt badań i analiz naukowych odnośnie skuteczności naszych rozwiązań oraz Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego SA, która dysponuje instrumentami ożywienia gospodarczego (pożyczki, doradztwo biznesowe, itp.).

Udział partnerów zagranicznych pozwoli nam skorzystać z dobrych rozwiązań funkcjonujących w ramach polityk krajowych państw UE, w tym efektywnych metod wspomaganie osób przechodzących z wtórnego rynku pracy na pierwotny. Zainicjowana koncepcja współdziałania różnorodnych, aktywnych reprezentantów PRR w znaczącym stopniu przyczyni się do budowy porozumienia pomiędzy uczestnikami gospodarki społecznej na jej różnych płaszczyznach. Utworzone partnerstwo stawia sobie za cel wypracowanie, sprawdzenie i zdefiniowanie koniecznych warunków dla rozwoju nowych, alternatywnych form zatrudniania osób, które ze względu na różnorakie ograniczenia nie wytrzymują konkurencji na otwartym rynku pracy, wymagają wsparcia i pomocy w przezwyciężeniu barier.

Spodziewanym efektem naszych działań będzie zwiększona dostępność lokalnych rynków pracy dla osób długotrwale bezrobotnych poprzez propagowanie gospodarki społecznej, głównie zatrudnienia socjalnego i wspieranego, przy czynnym zaangażowaniu grupy zagrożonej całkowitym wykluczeniem z rynku pracy.

Uzasadnienie potrzeby realizacji działań

Grupa docelowa projektu to osoby długotrwale bezrobotne, z reguły objęte świadczeniami z pomocy społecznej. Stan długotrwałego bezrobocia pociąga za sobą dramatyczne skutki psychiczne i społeczne. Osoby nie mogące znaleźć pracy przez

długi czas obniżają swą życiową aktywność, tracą wiarę w swe możliwości, przestają podnosić kwalifikacje i poszukiwać pracy. Często skutkiem jest narastanie postawy rozczepionej i wyuczonej bezradności. Z badań prowadzonych przez ROPS w Krakowie, na reprezentatywnej próbie małopolskich klientów pomocy społecznej, wynika, iż długotrwałe bezrobocie jest najważniejszym powodem wieloletniego korzystania ze świadczeń, a w rezultacie – uzależnienia się od niezarobkowych źródeł utrzymania. Przyczyny długotrwałego bezrobocia i korzystania z pomocy społecznej to przede wszystkim: niskie wykształcenie, przestarzałe kwalifikacje, wiek powyżej 40 lat oraz niepełnosprawność, w tym choroby psychiczne. Występowanie choćby jednej z tych barier w znaczący sposób zmniejsza szanse na samodzielne przezwyciężenie kryzysu, a należy zwrócić uwagę, iż cechy te często występują łącznie. Co ważniejsze, rodziny bezrobotnych klientów pomocy społecznej to w przeważającej mierze rodziny wielodzietne. Zważywszy na opisywany w literaturze przedmiotu wpływ długotrwałego bezrobocia i ubóstwa rodziców na brak aktywności edukacyjnej i zawodowej dzieci, istnieje uzasadnione ryzyko, że kolejne pokolenie będzie dziedziczyć biedę. Dlatego tak ważne wydają się nam działania mające na celu przerwanie błędnego koła marginalizacji społecznej, zapoczątkowanej w dużej mierze przez długotrwałe bezrobocie.

Osoby, do których skierowany jest projekt mają nikłe szanse znaleźć pracę na otwartym, konkurencyjnym rynku, jeżeli nie zapewni się im możliwości równoczesnego nabycia lub podniesienia kwalifikacji oraz zdobycia doświadczenia zawodowego. W Europie Zachodniej, osobom z grup szczególnego ryzyka, w tym długotrwale bezrobotnym, dostarcza się całego spektrum metod aktywizacji zawodowej. W Polsce tematyka gospodarki społecznej wciąż czeka na opracowania badawcze i literaturę naukową powstałą na bazie praktycznych laboratoriów. Brakuje jednoznacznej zgody, co do skuteczności metod zatrudnienia socjalnego przenoszonych z zagranicy; polskie uwarunkowania legislacyjne i ekonomiczne różnią się znacząco od rozwiązań krajów Zachodu. Dlatego też głównym celem projektu jest utworzenie centrów z firmami socjalnymi świadczącymi usługi socjalne i komunalne. Centra będą równocześnie miejscem szkoleniowo – doradczym. Doświadczenie pokazuje, że dla sukcesu w zatrudnianiu długotrwale bezrobotnych znaczenie ma nie tylko miejsce pracy, ale również postawa i motywacja pracownika. Stąd ważnym elementem działalności centrów jest praca z samym bezrobotnym, przygotowująca go do podjęcia zatrudnienia i utrzymania pozyskanego miejsca pracy. Jest to metoda “coachingu” czyli asystowania beneficjentowi na każdym z etapów jego drogi. Dzięki temu zatrudnienie w tworzonych firmach socjalnych służyć będzie zdobyciu doświadczeń zawodowych i umiejętności

społecznych w warunkach bezpiecznych, tak aby na dalszym etapie nasi beneficjenci mogli znaleźć zatrudnienie na wolnym rynku. Projekt zakłada uniwersalizm metody w odniesieniu do wielu grup osób długotrwale bezrobotnych, jak też lokalizacji projektu, niezależnie czy będzie on realizowany w małych gminach (Wieprz, Mogilany) czy na terenie aglomeracji miejskiej – Krakowa.

Opis Działania 1 oraz działań planowanych do realizacji w trakcie Działania 2 i Działania 3

Celem **Działania 1** jest ustanowienie współpracy pomiędzy Partnerami poprzez jasne i precyzyjne określenie ról i zadań, wypracowanie wspólnej strategii działania oraz promocji projektu, modelu współpracy i komunikowania, modelu zarządzania, przeprowadzenie wstępnej diagnozy, ustalenie zakresu badań i analiz. Zostanie przeprowadzona analiza lokalnego rynku pracy, w tym: analiza stanu i tendencji zmian lokalnych rynków pracy w aspekcie porównawczym (analiza oparta na danych statystycznych; przedmiotowe ujęcie rynku pracy). Realizacja Działania 1 odbywać się będzie głównie poprzez cykliczne spotkania, szkolenia, warsztaty seminaryjne i konferencje partnerów. Szkolenia warsztatowe dla reprezentantów PRR będą obejmowały: zarządzanie projektami, finansami, regulacje prawne stanowiące podstawę do działań na rzecz rozwoju gospodarki społecznej. Nawiązana zostanie stała współpraca z mediami o zasięgu ogólnopolskim jak i lokalnym. Zosta-

nie powołana Grupa Zarządzająca Partnerstwem, w skład, której wchodzić będą przedstawiciele Instytucji Partnerskich jak również beneficjentów ostatecznych.

Realizacja **Działania 2** poświęcona będzie opracowaniu modelu funkcjonowania firmy socjalnej oraz centrum szkoleniowo – doradczego, wdrażaniu wypracowanych rozwiązań w ramach podprojektów oraz rozwijaniu współpracy ponadnarodowej. Na podstawie dostępnych danych statystycznych powstaną analizy statystyczne niezbędne dla celów Partnerstwa. Przeprowadzona zostanie analiza lokalnych rynków pracy. Planuje się przystosowanie istniejącej infrastruktury do potrzeb realizacji projektu, konsultacje w zakresie zarządzania firmą i poprawy jakości jej usług, nabór beneficjentów projektu. W kolejnym etapie powstaną w gminach centra szkoleniowo – doradcze oraz firmy socjalne, zatrudniające osoby długotrwale bezrobotne, realizujące usługi gastronomiczne, komunalne, itp. – zgodnie z lokalnymi potrzebami. Zadania centrum to poszukiwanie ofert pracy, współpraca z pracodawcami i instytucjami, pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, jak również umiejscawianie na otwartym rynku pracy osób z grupy docelowej za pośrednictwem trenera (coacha). Przy centrum przewiduje się również powołanie samopomocowej grupy wsparcia dla odbiorców projektu oraz komórki organizującej praktyki zawodowe, staże u lokalnych przedsiębiorców, stale współpracującej z lokalnym i regionalnym sektorem bizne-

su i jego otoczeniem w celu tworzenia miejsc zatrudnienia wspieranego. Wypracowane mechanizmy zatrudnienia wspieranego i socjalnego, popularyzacja metody coachingu, badania i raporty dotyczące skuteczności zastosowanych metod będą jednym z elementów działania. W Działaniu 2 następować będzie również wymiana doświadczeń i poznanie rozwiązań partnerów zagranicznych w ramach wizyt studyjnych.

Działanie 3 to głównie popularyzowanie nowych rozwiązań – obejmie ono m.in. seminaria, opracowania piśmienne, spotkania informacyjne z organizacjami i innymi samorządami zainteresowanymi wdrożeniem modelu, konsulting i doradztwo, szkolenia, promocję rezultatów, nawiązanie współpracy z innymi PRR w celu wspólnych badań i analiz. Prowadzona będzie ewaluacja rezultatów projektu. Zostaną przygotowane zasady przeprowadzenia działań marketingowych propagujących sposoby aktywizacji lokalnych rynków pracy. Jednym z rezultatów tego Działania będzie wpisanie do Strategii Województwa Małopolskiego zatrudnienia wspieranego i socjalnego jako formy aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych.

Zaangażowanie beneficjentów w realizację projektu (empowerment)

W realizowanych działaniach beneficjenci projektu będą włączani na etapie: planowania, (m.in. poprzez udział w Grupie Zarządzającej Partnerstwem) realizacji i monitorowa-

nia jego efektów. W przypadku PRR, przedstawiciele grupy docelowej są konsultantami posiadającymi najlepszą wiedzę w zakresie doświadczalnych barier i przeciwności w zdobyciu i utrzymaniu pracy, trudnościach związanych z indywidualnymi problemami rodzinnymi, społecznymi i psychicznymi. Mają wiedzę na temat rozległości i możliwości lokalnych rynków pracy i mogą wnieść wiele informacji przy ich analizie. Konieczne jest włączenie beneficjentów ostatecznych projektu przy tworzeniu planów pracy i opracowywaniu praktycznych sposobów przeciwdziałania problemom społecznym, których właśnie oni doświadczają. Działania obejmować będą: kompleksową diagnozę barier osobistych i zewnętrznych uniemożliwiających znalezienie i utrzymanie pracy. Przewiduje się również zatrudnianie byłych beneficjentów w roli trenerów zawodowych. Z doświadczenia wynika, że taki „nauczyciel” jest osobą umiejącą nawiązać dobry kontakt oraz wzmocnić motywację do zmiany postawy u beneficjenta, który często w swych pierwszych dniach pracy nie ma dostatecznej wiary w swoje możliwości i motywacji do podjęcia aktywności.

Korzyści, jakie odniosą osoby z grupy docelowej uczestnicząc w projekcie, to przede wszystkim: lepsze poznanie genezy ich problemów, skutkujące odpowiednim doborem narzędzi pomocnych w ich rozwiązaniu oraz uczestnictwo w innowacyjnych formach zatrudnienia socjalnego mającego zakończyć się aktywizacją i usamodzielnieniem. Możliwość aktywnego zaangażowania się w próby modelowego rozwiązania problemów osobiście doświadczanych przez osoby z grupy docelowej sprawia, że testowane metody aktywizacji zawodowej i społecznej nie są oderwane od faktycznych problemów. Celem jest też silne zaangażowanie grupy docelowej w etap upowszechniania rezultatów. Wychodzimy bowiem z założenia, że informacje przekazywane przez osoby, które pokonały osobiście kryzys są najbardziej wiarygodnym i przekonującym sposobem na rozpowszechnienie idei zatrudnienia socjalnego.

Na łamach naszego pisma będziemy Państwu przedstawiać na bieżąco działania realizowane w ramach projektu.

*Joanna Kubik
Marta Lulewicz*

Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego – świadczenia rodzinne

Od 01.05.2004r. obywatele polscy mają prawo do swobodnego przemieszczania się w obrębie wszystkich państw Unii Europejskiej. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego ma ułatwić korzystanie z tego prawa oraz zagwarantować równe traktowanie obywateli wszystkich państw członkowskich. Osoby przemieszczające się zachowują uprawnienia do świadczeń już nabytych. Ochrona ta dotyczy również świadczeń rodzinnych.

Podstawowymi aktami prawa wspólnotowego, które regulują w/w tematykę są:

- Rozporządzenie Rady (EWG) Nr 1408/71 z 14.06.1971r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób pracujących na własny rachunek oraz do członków ich rodzin przemieszczających się w obrębie Wspólnoty
- Rozporządzenie Rady (EWG) 574/72 z 21.03.1972r. ustalające sposób wykonywania Rozporządzenia Rady (EWG) Nr 1408/71

Aktem prawnym normującym w Polsce zagadnienie świadczeń rodzinnych jest ustawa z dnia 28.11.2003r. o świadczeniach rodzinnych. Na podstawie art.21 w/w ustawy, zadania związane z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego reali-

zuje samorząd województwa. W województwie małopolskim funkcję instytucji właściwej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego pełni Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

Powołane Rozporządzenia określają zasady przyznawania świadczeń rodzinnych dla:

- pracowników zatrudnionych lub pracujących na własny rachunek w innym państwie członkowskim
- bezrobotnych korzystających ze świadczeń z tytułu bezrobocia
- studentów
- emerytów lub rencistów
- sierot

Na podstawie art. 73 Rozporządzenia 1408/71, pracownik lub osoba pracująca na własny rachunek, podlegający przepisom prawnym państwa członkowskiego, ma prawo odnośnie do członków swojej rodziny mieszkających na terytorium innego państwa członkowskiego, do świadczeń rodzinnych przewidzianych przez przepisy pierwszego państwa, tak jak gdyby mieszkali oni na terytorium tego państwa.

Aby skorzystać z tego prawa osoba ta powinna złożyć wniosek o przyznanie świadczeń rodzinnych w instytucji właściwej państwa zatrudnienia. Na poparcie złożonego wniosku zainte-

resowany jest obowiązany przedłożyć zaświadczenie (formularz E401) dotyczące członków jego rodziny, mieszkających na terytorium innego państwa członkowskiego niż to, w którym znajduje się instytucja właściwa. Formularz E401 może być również wystawiony na wniosek aktualnej instytucji właściwej państwa członkowskiego, która będzie wypłacać świadczenia rodzinne.

Jeżeli instytucja właściwa w zakresie wypłaty świadczeń rodzinnych w państwie miejsca zatrudnienia (w którym wykonywana jest praca, praca na własny rachunek) posiada informację, iż członkowie rodziny mieszkają w innym państwie członkowskim powinna ustalić, czy prawo do świadczeń rodzinnych na tych członków rodziny przysługuje w państwie miejsca zamieszkania. W tym celu powinna zwrócić się do instytucji miejsca zamieszkania członków rodziny za pomocą formularza E411 – instytucja ta wypełnia wówczas część A w/w formularza w dwóch egzemplarzach i przekazuje go do instytucji właściwej państwa, w którym mieszkają pozostali członkowie rodziny.

By formularz E411 spełniał przesłanki formalne pozwalające uznać, że został wystawiony przez instytucję właściwą, powinien zawierać w punkcie 5 stempel, datę i podpis urzędnika instytucji właściwej, która wystawiła formularz.

Instytucja właściwa w państwie zamieszkania członków rodziny wypełnia część B formularza E411, a następnie przekazuje go bezpośrednio do instytucji właściwej w państwie miejsca zatrudnienia.

W Małopolsce instytucją uprawnioną do wypełniania formularzy z serii E400 jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

W tym miejscu należy podkreślić, iż w prawie unijnym obowiązuje zasada „niekumulacji świadczeń”, a co się z tym wiąże wypłaty świadczeń tylko w jednym państwie. Jednak w związku z faktem, iż w różnych państwach wysokość świadczeń rodzinnych jest różna, świadczenia te mogą być wypłacane przez dwa państwa – w jednym z nich pełna kwota, a w drugim dopłata. Istotne znaczenie ma, więc określenie państwa „pierwotnego”- tj. państwa zobowiązanego w pierwszej kolejności do wypłaty świadczeń rodzinnych.

1. Ustawodawstwo kraju w którym wykonywana jest praca najemna (praca na własny rachunek) ma pierwszeństwo, o ile w państwie, w którym mieszkają członkowie rodziny nie jest wykonywana praca zawodowa.

Definicja „aktywności zawodowej” na potrzeby stosowania w/w Rozporządzeń została określona w Decyzji 119 Komisji Administracyjnej z 24.02.1983r.- zgodnie z powołaną Decyzją jest to zarówno praca za wynagrodzeniem (jako pracownik najemny) jak i praca na własny rachunek.

Przykład: Pan X pracuje w Austrii, w Polsce zamieszkuje Pani X wraz z dziećmi. Pani X nie jest osobą „aktywną zawodowo”. W Austrii wysokość zasiłku rodzinnego wynosi 100 EURO, w Polsce 10 EURO. Państwem w pierwszej kolejności zobowiąza-

nym do wypłaty jest Austria. Rodzina Państwa X otrzyma zasiłek w wysokości 100 EURO jedynie z instytucji austriackiej, polska instytucja nie wypłaca wówczas świadczeń.

2. Ustawodawstwo państwa, w którym mieszkają członkowie rodziny ma pierwszeństwo, jeżeli w państwie zamieszkania wykonywana jest praca zawodowa.

Przykład: Pan X pracuje w Austrii, w Polsce zamieszkuje Pani X wraz z dziećmi. Pani X jest osobą „aktywną zawodowo”. W Austrii wysokość zasiłku rodzinnego wynosi 100 EURO, w Polsce 10 EURO. Państwem w pierwszej kolejności zobowiązanym do wypłaty jest Polska. Rodzina Państwa X otrzyma zasiłek rodzinny z polskiej instytucji w kwocie 10 EURO oraz dopłatę z instytucji austriackiej w kwocie 90 EURO.

Na osobie pobierającej świadczenia ciąży również obowiązki określone przez w/w Rozporządzenia. Świadczeniobiorca jest obowiązany powiadomić instytucję właściwą wypłacającą świadczenia o następujących okolicznościach:

- zmianie sytuacji członków rodziny, która ma wpływ do świadczeń rodzinnych,
- zmianie liczby członków rodziny, na których przysługują świadczenia rodzinne,
- zmianie miejsca zamieszkania lub pobytu członków rodziny,
- wykonywaniu pracy zawodowej w państwie zamieszkania członków rodziny np. podjęcie pracy przez współmałżonkę pracownika.

Prawo unijne przewiduje również możliwość wypłaty świadczeń rodzinnych na rzecz innej osoby. Zgodnie z art. 75 Rozporządzenia 1408/71, jeżeli świadczenia rodzinne nie są przeznaczane na utrzymanie członków rodziny przez osobę, której powinny być udzielane, instytucja właściwa wypłaca świadczenia zamiast uprawnionemu, innej osobie fizycznej lub prawnej, która faktycznie utrzymuje członków rodziny. Świadczenia są wówczas wypłacane na wniosek i za pośrednictwem instytucji miejsca zamieszkania członków rodziny.

Agnieszka Czubak
ROPS

Małopolski Katalog Inicjatyw na rzecz Seniorów „My Seniorzy”¹

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie zaprasza do współpracy przy budowie Małopolskiego Katalogu Inicjatyw na rzecz Seniorów pn. „My Seniorzy”, tworzonego w ramach Wojewódzkiego Programu Polityki i Pomocy Społecznej wobec Starości na lata 2004 – 2006.

Naszą intencją jest opracowanie i udostępnienie wszystkim zainteresowanym (na łamach strony internetowej) bazy informacyjnej o najciekawszych projektach kierowanych do osób starszych, realizowanych w województwie małopolskim. Chcemy zebrać opisy inicjatyw organizacji pozarządowych, jednostek pomocy społecznej, samorządów lokalnych, instytucji kultury, a także innych podmiotów, które takie działania podejmują. W efekcie, powstanie praktyczne narzędzie, które da wszystkim już wspierającym seniorów oraz zainteresowanym takimi działaniami w przyszłości, możliwość korzystania z dobrych pomysłów, wykorzystywania inspiracji jakimi będą dane zawarte w Katalogu. Zgłoszenie inicjatywy do budowanej bazy da ponadto możliwość promocji własnych pomysłów i będzie możliwością tworzenia sieci kontaktów pomiędzy podmiotami zainteresowanymi wspieraniem seniorów. Wymieniając

się doświadczeniami będzie nam łatwiej realizować wspólny cel.

Jeśli nasz pomysł podoba się Państwu prosimy o wypełnienie krótkiej ankiety, służącej temu celowi lub przekazanie naszego zaproszenia do współpracy jednostkom z Państwa terenu, które mogłyby włączyć się w naszą akcję.

Informacje dla zainteresowanych zgłoszeniem projektu:

- Formularz ankiety dostępny jest na stronie internetowej: www.rops.krakow.pl, kwestionariusz można także otrzymać w biurze ROPS.
- Wypełnione ankiety prosimy przysyłać drogą internetową na konto: mszlazak@rops.krakow.pl lub pocztą na adres Ośrodka: 31-023 Kraków, ul. Radziwiłłowska 1.

Uwaga!

W ankietach prosimy ująć projekty już zrealizowane.

W przypadku zgłaszania więcej niż jednej inicjatywy (projektu) prosimy o wypełnienie odpowiedniej ilości ankiet: 1 projekt = 1 ANKIETA.

Będziemy także wdzięczni za zgłaszanie kolejnych projektów w latach następnych.

Małgorzata Szlązak
ROPS

¹ Inspiracją jest dla nas projekt „Atlas Złotego Wieku” zrealizowany przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce.

Małopolski Informator Społeczny

Warto działać wspólnie

Szanowni Państwo!

Zwracam się z uprzejmą prośbą o zaangażowanie się Państwa jednostek w projekt pn. **Małopolski Informator Społeczny**, prowadzony przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Małopolski Informator Społeczny to aktualnie tworzona internetowa baza danych o instytucjach i organizacjach funkcjonujących w tzw. sektorze społecznym – ośrodkach pomocy społecznej, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, domach pomocy społecznej, urzędach pracy, poradniach, placówkach kształcenia specjalnego, hospicjach, organizacjach pozarządowych i wielu innych.

Informator ma za zadanie stać się w przyszłości narzędziem wspierającym kadry zawodowo „pomagające” oraz osoby poszukujące tej pomocy. Narzędziem, w którym w szybki sposób znaleźć można będzie kontakt do interesującej nas instytucji, informacje o podmiotach zaangażowanych w proces pomocy grupom z różnymi problemami czy spis jednostek danego rodzaju, w tym z wybranego terenu.

Początkowo Informator, próbnie, tworzony był na ograniczonym terenie dwóch powiatów. Obecnie staramy się rozszerzyć jego zasięg na całe województwo, zwracając się bezpośrednio do kolejnych instytucji o wprowadzanie informacji o sobie do naszej bazy. W tym roku prośba taka zosta-

ła już wystosowana do małopolskich ośrodków pomocy społecznej i urzędów pracy. Także do wszystkich Państwa, czytających ten tekst (niezależnie od realizacji harmonogramu zapraszania do współpracy kolejnych jednostek), kieruję prośbę o zainteresowanie się naszym projektem, by w efekcie przekształcił się on w instrument przydatny Państwu, klientom waszych instytucji, mieszkańcom waszego terenu.

! Dane do bazy wprowadzić można w sposób bardzo łatwy i nie wymagający istotnych nakładów pracy czy czasu.

Informator jest tak skonstruowany, iż umożliwiał wpisy drogą internetową poprzez Formularz Rejestracyjny, tą samą drogą można będzie w przyszłości aktualizować dane jednostki. Wystarczy „kliknąć” w odpowiednie miejsce – „wypełnij formularz”, wypełnić pola, które się pojawią, a operację zakończyć kliknięciem w miejscu „dodaj”.

*Małopolski Informator Społeczny wraz z Formularzem Rejestracyjnym znajdują Państwo na stronie internetowej ROPS – www.rops.krakow.pl

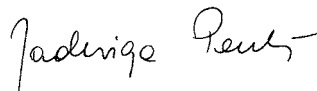
! Uwaga

Wprowadzona przez Państwa informacja nie pojawi się w Internecie zaraz po dokonaniu wpisu. Dane wprowadzone przez jednostkę tra-

fiają początkowo do tzw. panelu administracyjnego. Pracownicy ROPS, dopiero po sprawdzeniu czy wpis nie jest dokonany kilkakrotnie, nie zawiera „literówek”, błędów, lub czy nie jest niepełny, umieszczają go w In-

formatorze i staje się on widoczny w Internecie.

ZAPRASZAMY!

- w związku z pojawiającymi się pytaniami, informujemy, iż umieszczenie danych w Informatorze jest oczywiście bezpłatne
- dodatkowych wyjaśnień udziela Małgorzata Szlązak – tel/fax. (012) 422-06-36; mszlazak@rops.krakow.pl

Europejski Program Pomocy Najbardziej Potrzebującym (PEAD) Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej

Stowarzyszenie "Bank Żywności w Krakowie" działa od lipca 1997 roku przy wsparciu różnych środowisk społecznych oraz władz lokalnych. Jest organizacją pożytku publicznego, nie prowadzącą działalności gospodarczej.

Głównym celem Banku Żywności jest zmniejszanie obszarów głodu i niedożywienia w naszym mieście i regionie oraz walka z marnowaniem żywności.

Istotą naszego działania jest systematyczne pozyskiwanie żywności z różnorodnych źródeł – przede wszystkim takiej, która może ulec zepsuciu lub zniszczeniu. Następnie, przed terminem przydatności do spożycia, rozdzielamy ją pośród lokalnych organizacji dobroczynnych i placówek pomocy społecznej. Zebrana żywność, za pośrednictwem kilkudziesięciu organizacji dobroczynnych, trafia każdego miesiąca do około 30 tysięcy osób, znajdujących się w ciężkiej sytuacji życiowej i materialnej.

Żywność pozyskiwana przez Bank Żywności w Krakowie pochodzi głównie z:

- nadwyżek produkcji przedsiębiorstw sektora przetwórstwa rolno-spo-

żywczego lub produktów, które nie mogą zostać sprzedane, ale jeszcze nadają się do spożycia,

- darów społeczeństwa, pochodzących ze zbiórek publicznych
- unijnego programu pomocy żywnościowej dla najuboższych (PEAD).

Program PEAD funkcjonuje w krajach Unii Europejskiej od 1987 roku. Podstawą jego stworzenia były ogromne nadwyżki żywności zgromadzone w magazynach agencji interwencyjnych krajów unijnych. Władze unijne nie były w stanie ani sprzedać ich w obrębie Unii, ani wyeksportować poza kraje członkowskie m.in. ze względu na wysokie koszty dopłat eksportowych. Jednocześnie magazynowanie nadwyżek wymagało coraz większych nakładów finansowych. W tej sytuacji uznano za zasadne rozdysponowanie części nagromadzonych zapasów wśród ludności ubogiej z terenu krajów członkowskich.

Celem Programu jest dostarczanie, za pośrednictwem organizacji charytatywnych, gotowych artykułów spożywczych do osób najuboższych na terenie poszczególnych Państw Członkowskich UE. Artyku-

ty spożywcze dostarczane są przez przedsiębiorców, którzy wybierani są w drodze przetargów organizowanych przez agencje płatnicze w państwach uczestniczących w realizacji tego mechanizmu.

Program PEAD funkcjonuje w Polsce od 2004 roku – od chwili akcesji Polski do UE.

Za administrowanie programu jest odpowiedzialna Agencja Rynku Rolnego, koordynatorem Programu w Małopolsce jest Stowarzyszenie Bank Żywności w Krakowie. W ramach Programu w 2004 roku do magazynu Banku Żywności dostarczono 695 720 kg produktów spożywczych (ryżu, makaronu i mleka w proszku) o wartości 7 299 890,80 zł. Zgodnie z zebraniem przez Bank Żywności w Krakowie zapotrzebowaniem z pomocy żywnościowej w 2004 roku skorzystało 202 organizacje pozarządowe z terenu Małopolski, a tym samym 54 265 najbiedniejszych mieszkańców regionu. 17.304 kg żywności pochodzącej z Programu przekazano do małopolskich szkół podstawowych i gimnazjalnych w ramach programu „Napełniamy talerzyk”, co pozwoliło na zwiększenie liczby dzieci objętych dożywianiem, bądź urozmaicenie posiłków dla dzieci z rodzin najuboższych.

Realizacja Programu PEAD w roku 2005

W 2005 roku do dyspozycji organizacji charytatywnych będzie znacznie większa ilość żywności. Banki Żywności zajmą się dystrybucją 75% puli przeznaczonej do Programu żywności: trafi ona do organiza-

cji pozarządowych współpracujących z bankami oraz do oddziałów i zarządów miejskich lub rejonowych PKPS (15% żywności). Caritas Polska, dysponując 25% żywności, przystępuje do Programu bezpośrednio i samodzielnie magazynuje i dystrybuje żywność.

Stowarzyszenie „Bank Żywności w Krakowie”, podobnie jak w ubiegłym roku, realizowało będzie Program na terenie całego województwa małopolskiego. W ramach Programu dysponować będziemy ponad 3.360 tonami żywności, w tym: ryż – 689 ton, mleko UHT – 2.058 ton, ser żółty – 94,8 tony, ser topiony – 134,8 tony, mąka – 259,7 tony i makaron – 123,7 tony.

Wszystkie te produkty wydajemy na bieżąco organizacjom pozarządowym z terenu Małopolski, które podpiszą z nami Umowę na przekazanie gotowych artykułów spożywczych w ramach programu „Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności UE 2004/2005”. Organizacje te wykorzystują otrzymane dary do sporządzania posiłków dla najuboższych (kuchnie, przytuliska, schroniska, świetlice, itp.) lub przekazują ją w formie paczek żywnościowych dla najuboższych rodzin ze swojego terenu.

Na podstawie ubiegłorocznych doświadczeń szacujemy, że z pomocy żywnościowej w ramach programu PEAD skorzysta w tym roku w Małopolsce minimum 250 organizacji pozarządowych, a za ich pośrednictwem około 60 000 osób najbardziej potrzebujących.

Program PEAD adresowany jest **tylko do organizacji pozarządowych**, odbiorcami żywności nie mogą być ośrodki pomocy społecznej, ani inne jednostki samorządowe. Zachęcamy jednak **Gminy z całej Małopolski** do włączenia się w realizację Programu poprzez:

- Wytypowanie organizacji pozarządowych, które podejmą współpracę w zakresie dystrybucji pomocy żywnościowej na terenie danej gminy / powiatu
- Dobór i weryfikację listy podopiecznych sporządzonej przez organizację
- Na prośbę Banku Żywności – wstępny monitoring realizacji Programu przez te organizacje
- Z uwagi na wysokie koszty realizacji programu (rozładunek, przechowanie, dokumentacja i monitoring), w których nie są w stanie partycypować organizacje pozarządowe, współfinansowanie realizacji Programu przez władze samorządowe (zgodnie z naszym preliminarem wydatków, szacunkowy koszt realizacji Programu stanowi około 2% wartości przekazywanej żywności).

Liczymy, że samorządy lokalne wezmą na siebie współodpowiedzialność za racjonalne i odpowiedzialne wykorzystanie żywności i wesprą tym samym działania zmierzające do rozwiązywania problemów niedożywienia najuboższych mieszkańców.

Nie bez znaczenia jest też fakt, iż program ten realizowany będzie ciągle, przynajmniej przez najbliższych kilka lat, co w dużej mierze wspomogło lokalne organizacje pozarządowe i zapewni im stabilność i ciągłość dostaw pełnowartościowej żywności.

Mamy nadzieję że tego typu długofalowa współpraca samorządu terytorialnego i partnerów społecznych przyczyni się do budowy lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych i walki z wykluczeniem społecznym – priorytetów Krajowego Planu Działań na rzecz Integracji Społecznej.

Więcej informacji:

*Stowarzyszenie Bank Żywności
w Krakowie*

*Organizacja pożytku publicznego
ul. Moniuszki 18/8, 31-523 Kraków*

Tel/fax 012-411-48-29

Mail: bzk@free.ngo.pl

<http://free.ngo.pl/bzk>

Fundacja Wspólnota Nadziei

Fundacja Wspólnota Nadziei jest organizacją pozarządową, działającą od 1999 roku. Od 2004 roku posiada status organizacji pożytku publicznego. Misją Fundacji jest budowa systemu wsparcia dla osób z autyzmem i pokrewnymi zaburzeniami rozwojowymi oraz dla ich rodzin.

Farma Życia

W Więckowicach koło Zabierzowa budujemy Farmę Życia -pierwszy w Polsce i w Europie Środkowoschodniej ośrodek pobytu stałego, pracy, terapii i rehabilitacji dla dorosłych osób z autyzmem. Na Farmie – wzorowanej na zachodnich wspólnotach wiejskich – zamieszka 29 osób, a docelowo będzie z niej korzystał ponad 100 użytkowników. Obecnie wyposażamy pierwszy budynek, w którym zamieszka 5, a z zajęć korzystał będzie 25 osób z autyzmem.

Hostel z Ośrodkiem Wsparcia

Wraz z Krakowskim Oddziałem Krajowego Towarzystwa Autyzmu w Krakowie prowadzimy Hostel „Dom w połowie drogi” wraz z Ośrodkiem Wsparcia dla Osób z Autyzmem i ich Rodzin. Hostel to miejsce pobytu czasowego, przygotowujące do prowa-

dzenia w miarę niezależnego życia. W Hostelu świadczymy specjalistyczne usługi opiekuńcze i terapeutyczne. W Ośrodku Wsparcia realizujemy specjalistyczne programy terapeutyczne oraz warsztaty zajęciowe dla osób z autyzmem. Indywidualne programy opracowują psycholodzy i pedagodzy w konsultacji z rodzinami. Zajęcia odbywają się na terenie Ośrodka Wsparcia oraz w domach rodzinnych. Działalność Ośrodka to także wsparcie osób z autyzmem w wychodzeniu poza dom rodzinny, interwencja w sytuacjach kryzysowych ich rodzin oraz pomoc na terenie placówek, w których te osoby przebywają.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej AUTYZM

Specjalistyczne konsultacje i poradnictwo w zakresie diagnozowania i terapii autyzmu prowadzą psychiatra, neurolog, internista, rehabilitant i psycholog. Zespół leczenia domowego odwiedza rodziny na terenie domów.

Szkolenia

Prowadzimy szkolenia dla specjalistów (psycholodzy, pedagodzy, psychiatrzy) zainteresowanych terapią au-

tyzmu, rodziców, opiekunów i wolontariuszy, opiekujących się na co dzień osobami dotkniętymi autyzmem.

Publikacje

Rozpowszechniamy nowoczesne metody pracy i terapii osób z autyzmem. Nasze wydawnictwa są adresowane zarówno do profesjonalistów, jak i rodzin oraz wszystkich zainteresowanych problematyką autyzmu.

Rzecznictwo

Walczymy o godne życie osób dotkniętych autyzmem i ich rodzin. Należy do Międzynarodowego Stowarzyszenia AUTYZM-EUROPA z sie-

dzibą w Brukseli, a także wchodziemy w skład Porozumienia AUTYZM-POLSKA, zrzeszającego prawie 50 branżowych organizacji.

Fundacja Wspólnota Nadziei
ul. Krakusów 1a/43,
30-092 Kraków
organizacja pożytku publicznego
KRS 0000115868
tel. (12) 413 06 69
biuro@farma.org.pl
www.farma.org.pl
Fortis Bank Polska SA
I Oddział Kraków,
nr 35 1600 1013 0002
0011 6204 9001

Prezentacje

NOWE AKTY PRAWNE

Dz.U.04.233.2344
rozporządzenie
Rodziny zastępcze.

Dz.U.04.234.2345
rozporządzenie
Zm.: rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy przedsiębiorcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne.

Dz.U.04.236.2363
rozporządzenie
Szczegółowe warunki realizacji w 2005 r. Rządowego Programu „Polskie dla potrzebujących”.

Dz.U.04.240.2406
ustawa
Zm.: ustawa o dodatkach mieszkaniowych.

Dz.U.04.240.2412
rozporządzenie
Wzory dokumentów niezbędnych do utworzenia spółdzielni socjalnej.

Dz.U.04.245.2461
rozporządzenie
Określenie zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka oraz stawek na bieżące funkcjonowanie placówki rodzinnej.

Dz.U.04.262.2604
rozporządzenie
Sposób organizacji uzupełnienia wykształcenia ogólnego młodzieży w Ochotniczych Hufcach Pracy oraz zdobywania przez nią kwalifikacji zawodowych.

Dz.U.05.3.16
rozporządzenie
Określenie wysokości odsetek ustawowych.

Dz.U.05.6.41
rozporządzenie
Szczegółowe zadania i organizacja Ochotniczych Hufców Pracy.

Dz.U.05.6.45
rozporządzenie
Udzielanie pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie.

Dz.U.05.10.71
ustawa
Zm.: ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektóre inne ustawy.

Dz.U.05.14.114
ustawa
Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Dz.U.05.19.166
rozporządzenie
Warunki organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach.

Dz.U.05.23.186
ustawa
Zm.: ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Dz.U.05.25.203
rozporządzenie

Szczegółowe warunki i sposób użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii.

Dz.U.05.26.217
rozporządzenie

Podstawy programowe kształcenia w zawodach: asystentka stomatologiczna, dietetyk, higienistka stomatologiczna, opiekunka dziecięca, ortoptystka, protetyk słuchu, ratownik medyczny, technik dentystyczny, technik elektroniki medycznej, technik elektroradiolog, technik farmaceutyczny, technik masażysta, technik ortopeda i terapeuta zajęciowy.

Dz.U.05.31.266
ustawa

Ochrona praw lokatorów, mieszkaniowy zasób gminy i zmiana Kodeksu cywilnego.

Dz.U.05.31.267
ustawa

Świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Dz.U.05.33.288
ustawa

Zm.: ustawa o samorządowych kolegiach odwoławczych, ustawa o działach administracji rządowej oraz ustawa o administracji rządowej w województwie.

Dz.U.05.34.308
rozporządzenie

Zm.: rozporządzenie w sprawie zasad wynagradzania i wymagań kwalifikacyjnych pracowników samorządowych zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego.

Dz.U.05.34.309
rozporządzenie

Zm.: rozporządzenie w sprawie zasad wynagradzania i wymagań kwalifikacyjnych pracowników samorządowych zatrudnionych w urzędach gmin, starostwach powiatowych i urzędach marszałkowskich.

Dz.U.05.36.319
rozporządzenie

Terminy przekazywania dotacji celowej gminom na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym oraz sposób ustalania wysokości tej dotacji.

Dz.U.05.37.331
rozporządzenie

Placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Dz.U.05.38.347
rozporządzenie

Zm.: rozporządzenie w sprawie zasad wynagradzania za pracę i przyznawania innych świadczeń związanych z pracą dla pracowników Ochotniczych Hufców Pracy.

Dz.U.05.41.396
rozporządzenie

Zm.: rozporządzenie w sprawie szczegółowego wykazu wyrobów medycznych będących przedmiotami ortopedycznymi i środków

pomocniczych, wysokości udziału własnego świadczeniobiorcy w cenie ich nabycia, kryteriów ich przyznawania, okresów użytkowania, a także wyrobów medycznych będących przedmiotami ortopedycznymi podlegającymi naprawie w zależności od wskazań medycznych oraz wzoru zlecenia na zaopatrzenie w te wyroby i środki.

Dz.U.05.41.397
rozporządzenie

Zm.: rozporządzenie w sprawie limitu cen dla wyrobów medycznych będących przedmiotami ortopedycznymi i środków pomocniczych, o takim samym zastosowaniu, ale różnych cenach, oraz limitu cen dla napraw przedmiotów ortopedycznych.

Dz.U.05.42.409
rozporządzenie

Wzór kontraktu socjalnego.

Dz.U.05.43.412

Umowa międzynarodowa

Konwencja (nr 159) dotycząca rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Genewa.1983.06.20

Dz.U.05.43.418

Rozporządzenie

Domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

Dz.U.05.44.422

ustawa

Zm.: ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i ustawa o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych ustaw.

Dz.U.05.44.427

rozporządzenie

Określenie wzoru oferty podmiotu uprawnionego.

Dz.U.05.44.428

rozporządzenie

Określenie wzoru sprawozdania z realizacji zadania z zakresu pomocy społecznej.

Spis treści:

1. **warto wiedzieć.** *Model opieki nad dzieckiem z zaburzeniami rozwoju i jego rodziną w ośrodku wczesnej interwencji.* Grażyna Kukulska. 1
2. **warto wiedzieć.** *Rola psychologa w zespole wczesnej interwencji - diagnoza i formy pracy z dzieckiem i rodziną.* Alina Kuza. 8
3. **warto wiedzieć.** *Grupy wsparcia dla rodziców małych dzieci.* Alina Kuza 10
4. **warto wiedzieć.** *Akademia Przedsiębiorczości. Rozwój alternatywnych form zatrudnienia” w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL.* Joanna Kubik, Marta Lulewicz 13
5. **warto wiedzieć.** *Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego - świadczenia rodzinne.* Agnieszka Czubak 19
6. **warto działać wspólnie.** *Małopolski Katalog Inicjatyw na rzecz Seniorów.* Małgorzata Szlązak 22
7. **warto działać wspólnie.** *Małopolski Informator Społeczny.* Małgorzata Szlązak 23
8. **prezentacje.** *Europejski Program Pomocy Najbardziej Potrzebującym (PEAD). Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej.* 25
9. **prezentacje.** *Fundacja Wspólnota Nadziei* 28
10. **warto wiedzieć.** **NOWE AKTY PRAWNE** 30